

Childbearing Challenges in Youth with Emphasis on Psychological Components: A Qualitative Study

Behzad Vahidnia¹ , Mostafa Zarean² , Ali Imanzadeh³

1. PhD of Clinical Psychology, Department of Psychology, Faculty of Education and Psychology, University of Tabriz, Tabriz, Iran
2. Department of Psychology, Faculty of Education and Psychology, University of Tabriz, Tabriz, Iran
3. Department of Educational Sciences, Faculty of Education and Psychology, University of Tabriz, Tabriz, Iran

Corresponding Author: Mostafa Zarean

E-mail: zarean@tabrizu.ac.ir

Received: 13 January 2025

Revised: 16 February 2025

Accepted: 18 April 2025

Published Online: 1 April 2025

Citation: Vahidnia, B., Zarean, M. and Imanzadeh, A. (2025). Childbearing Challenges in Youth with Emphasis on Psychological Components: A Qualitative Study. *Journal of Modern Psychological Researches*, 20(77), 311-324. [doi: 10.22034/jmpr.2025.65443.6611](https://doi.org/10.22034/jmpr.2025.65443.6611)

EXTENDED ABSTRACT

Introduction: Today, many countries are experiencing some forms of demographic imbalance (Fauser et al., 2024), and a decline in fertility rates is evident across all regions of the world (Senasi & Na, 2024). According to studies, psychological components are among the factors that could influence fertility rates and childbearing. Research indicates that many parents face multiple psychological challenges during the transition to parenthood, which disrupts family balance and affects various aspects of spousal relationships (Taubman–Ben-Ari, 2019; Asghari Nikah, 2021). On the other hand, childbirth in the early months imposes additional work hours on the family and disrupts the expected family roles (Halford et al., 2015). Moreover, the decrease in the quality of sleep for spouses due to round-the-clock childcare can exacerbate the pressures associated with the transition to parenthood and lead to changes in mood, increased distress, and anxiety among spouses (Medina et al., 2009). Alongside decreased marital satisfaction and the transition to parenthood, role conflict and dual responsibilities are other challenges that the arrival of a child poses for parents (especially mothers) (Bodenmann et al., 2010). Additionally, differences of opinion in parenting are another challenge that many parents consider when deciding to have children (Zartler et al., 2021).

In summary, deciding to have children is a universal issue that is not limited to a specific geographical location or time. Consequently, in recent years, various studies have been conducted to examine the childbearing challenges in different countries. However, the research conducted in other countries may not be applicable to the Iranian society due to cultural and environmental differences. Thus, the aim of this study was to explore the childbearing challenges in youth with emphasis on psychological components.

Method: This research was conducted based on the qualitative approach, using an interpretive phenomenological method. The study population consisted of all married young individuals aged 18 to 35 residing in Tehran in 2023. Purposive sampling method was employed to recruit participants, and sampling continued until data saturation was reached. Since the data reached theoretical saturation in the eighteenth interview, the final sample size was determined to be 18 individuals. Data was collected through in-depth and semi-structured interviews with the participants. The main interview questions focused on the existing challenges of parenthood among young people, emphasizing on psychological components. Additionally, other questions were formulated based on the responses of the interviewees using the probing technique.

Results: A total of 18 individuals (9 women and 9 men) participated in this study, all of whom were married, and their ages ranged from 22 to 34 years. The minimum age difference between couples was 1 year, the maximum was 9 years, and the average age difference was 5.6 years. Analysis of the participants' interviews yielded 5 main themes and 16 sub-themes, with the results presented in Table 1.

Table 1. Main and Sub-Themes of Youth's Lived Experiences of Childbearing Challenges

Main Themes	Sub-Themes
Motivational factors	Child-related motivations
	Developmental motivations
Cognitive factors	Personal beliefs and understandings
	Educational issues
	Couple-related factors
Affective/emotional factors	Guilt, despair and hopelessness
	Worry, fear and anxiety
	Positive emotions
Behavioral factors	Child-related factors
	Individual factors
	Couple-related factors
	Interactive factors
Beyond the psychological determinants of psychological components related to childbearing	Health and medical determinants
	Cultural and belief determinants
	Economic determinants
	Political and social determinants

Discussion: The aim of the present study was to examine the challenges of childbearing in youth, with an emphasis on psychological components. Based on the findings of the research, the first theme extracted from interviews with young individuals regarding parenthood was motivational factors, which included two sub-themes: child-related motivations and developmental motivations. It can be explained that motivation is considered as one of the important causes of behavior in individuals, serving as a driving, guiding, and sustaining force for behavior. Thus, it appears that factors such as the realization of personal desires and social and psychological advantages can increase couples' motivation for parenthood.

The second theme derived from interviews with couples was cognitive factors affecting parenthood, which consisted of three sub-themes: personal beliefs and understandings, educational issues, and couple-related factors. This finding can be explained by the state that cognitive issues refer to factors arising from thoughts, beliefs, attitudes, and personal values related to parenthood. These cognitive processes can influence marital fertility behavior by creating changes in the perception structure regarding parenthood.

Another main theme that some couples mentioned was affective/emotional factors. This theme was composed of three sub-themes: feelings of guilt, despair and hopelessness; worry, fear and anxiety; and positive emotions. It should be explained that affective/emotional factors refer to the collection of emotions that either relate to the avoidance of parenthood and lead individuals to view parenthood as a serious, pointless, and unnecessary endeavor, or that are associated with psychological readiness for parenthood and a desire for specific qualities of parenthood, such as an interest in a particular gender or a specific number of children.

The fourth theme was behavioral factors affecting parenthood, which included four sub-themes: child-related factors, individual factors, couple-related factors, and interactive factors. According to Ajzen's (1991) theory of planned behavior, performing a behavior or achieving a goal may be influenced by real factors and constraints and

can interact with perceived behavioral control. Therefore, factors such as conflict between parental roles and personal growth, restrictions on couples' leisure time, cumulative effects of problems, and management of imbalance after parenthood, which participants in this research referenced, influence individuals' actions toward parenthood and lead to decisions for or against having children.

Finally, the last theme extracted from the interviews with participants was the extrinsic psychological factors affecting parenthood. This theme included four sub-themes: health and medical factors related to psychological components, cultural and belief-related factors associated with psychological components, economic factors related to psychological components, and political-social services related to psychological components. It should be explained that extrinsic psychological factors affecting parenthood refer to a set of factors derived from and influenced by macro-systems outside the family that impact couples' desires for parenthood and child-rearing. For instance, instability in economic conditions, concerns about social harms, and subsequent pessimism about improving public welfare can influence the decision to have children.

The limitation of the sample to educated young people from the upper-middle class in Tehran and the lack of control over socio-economic status and intelligence quotient were among the significant limitations of this research. Based on these limitations, it is recommended that future research be conducted across a broader age range, and that demographic variables such as socio-economic status and intelligence quotient be controlled as much as possible. In practical terms, it is also suggested that special intervention strategies be designed to provide a suitable environment for increasing motivation and fostering hope among young people, as well as reducing their cognitive and emotional challenges.

KEYWORDS

childbearing, psychological components, youth, qualitative approach

فصلنامه پژوهش‌های نوین روانشناختی

چالش‌های فرزندآوری در جوانان با تأکید بر مؤلفه‌های روان‌شناختی: یک مطالعه کیفی

بهزاد وحیدنیا^۱ ID، مصطفی زارعان^۲ ID✉، علی ایمان زاده^۳ ID

۱. دکتری روانشناسی بالینی، گروه روانشناسی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران

۲. گروه روانشناسی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران

۳. گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران

نویسنده مسئول: مصطفی زارعان

رایانامه: zarean@tabrizu.ac.ir

استاددهی: وحیدنیا، بهزاد، زارعان، مصطفی و ایمان زاده، علی. (۱۴۰۴).

چالش‌های فرزندآوری در جوانان با تأکید بر مؤلفه‌های روان‌شناختی: یک مطالعه

کیفی. فصلنامه پژوهش‌های نوین روانشناختی، ۲۰(۷۷)، ۳۱۱-۳۲۴. doi:

[10.22034/jmpr.2025.65443.6611](https://doi.org/10.22034/jmpr.2025.65443.6611)

تاریخ دریافت: ۲۴ دی ۱۴۰۳

تاریخ بازنگری: ۲۸ بهمن ۱۴۰۳

تاریخ پذیرش: ۲۹ فروردین ۱۴۰۴

تاریخ انتشار آنلاین: ۱۲ فروردین ۱۴۰۴

مشخصات مقاله

چکیده

کلیدواژه‌ها:

فرزندآوری، مؤلفه‌های روان‌شناختی، جوانان، مطالعه کیفی

هدف از انجام این پژوهش بررسی چالش‌های فرزندآوری در جوانان با تأکید بر مؤلفه‌های روان‌شناختی بود. پژوهش حاضر یک مطالعه کیفی بود که به روش پدیدار شناختی تفسیری انجام شد. نمونه پژوهش متشکل از ۱۸ نفر از جوانان متأهل بازه سنی ۱۸ تا ۳۵ سال ساکن شهر تهران در سال ۱۴۰۲ بود که به روش هدفمند انتخاب و پس از طی مراحل اخلاقی پژوهش، از آن‌ها مصاحبه به عمل آمد. برای گردآوری داده‌ها از مصاحبه‌های عمیق، فردی و نیمه ساختاریافته استفاده شد و تا زمان اشباع داده‌ها مصاحبه‌ها تداوم پیدا کرد. در نهایت نتایج استخراج‌شده از مصاحبه‌ها بر اساس رویکرد هرمنوتیک و به روش دیکلمن و همکاران (۱۹۸۹) مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. یافته‌های به دست آمده ۵ مضمون اصلی و ۱۶ مضمون فرعی را آشکار کرد. مضامین اصلی شامل «عوامل انگیزشی»، «عوامل شناختی»، «عوامل عاطفی/هیجانی»، «عوامل رفتاری» و «تعیین‌کننده‌های فراروانی مؤلفه‌های روان‌شناختی مرتبط با فرزندآوری» بود. بر اساس یافته‌های پژوهش چنین استنباط می‌شود که عوامل انگیزشی، شناختی، عاطفی/هیجانی و رفتاری در تعامل با کلان سیستم‌های خارج از خانواده بر تمایلات فرزندآوری و فرزندپروری زوجین تأثیر می‌گذارد؛ به همین جهت ضروری است این عوامل در مشاوره‌های پیش از ازدواج و مداخلات فردی و خانوادگی مورد توجه مشاوران، مددکاران اجتماعی و روان‌شناسان قرار گیرد.

مقدمه

فرزندآوری به عنوان یکی از مهم‌ترین مؤلفه‌های جمعیتی علاوه بر این‌که نقش عمده‌ای در دگرگونی کمی و کیفی جمعیت هر کشور ایفا می‌کند در حوزه مسائل اجتماعی نیز بسیار اهمیت دارد. امروزه، بیشتر کشورهای جهان به نوعی دارای عدم تعادل جمعیتی بوده و با مسائل ناشی از آن مواجه‌اند (فاوزر^۱ و همکاران، ۲۰۲۴). میزان باروری در جهان از بیش از پنج کودک به ازای هر زن در سال ۱۹۶۰ به ۲/۵ کودک به ازای هر زن در سال ۲۰۱۳ کاهش یافته (پانتازیس و کلارک^۲، ۲۰۱۸) و کاهش نرخ باروری در تمام مناطق جهان، هرچند با دامنه‌های مختلف، مشابه می‌باشد (سیناسی و نا^۳، ۲۰۲۴). ایران نیز از جمله کشورهایی است که در چند دهه اخیر افت شدیدی در نرخ باروری داشته (رازقی نصرآباد و علی‌مندگاری، ۲۰۱۹)، به طوری که میزان باروری از هر ۷ فرزند به ازای یک زن در سال ۱۳۳۵ به ۱/۸۵ فرزند برای هر زن در سال ۱۳۹۷ کاهش یافته است (فروتن و همکاران، ۱۴۰۱).

مرور منابع علمی نشان می‌دهد عوامل مختلفی در کاهش گرایش به فرزندآوری مؤثر هستند که از جمله آنها می‌توان به سیاست‌های نادرست کنترل جمعیت (رفیعی مقدم و فتحی آشتیانی، ۱۳۹۹)، مسائل انگیزشی (شاه حسینی و همکاران، ۱۴۰۳) و شناختی (محمودیان و همکاران، ۱۴۰۱)، باورهای فمینیستی و برابری جنسیتی (کهربیزی و همکاران، ۱۳۹۳)، متزلزل شدن باورهای سنتی و اعتقادات مذهبی (آبما و مارتینز^۴، ۲۰۰۶)، گسترش فرهنگ فردگرایی (کنعانی و بخشی، ۱۳۹۳)، دغدغه‌های تربیتی (شاکری نژاد و همکاران، ۱۳۹۵) و مسائل معیشتی (سید کریمی و همکاران، ۲۰۲۱)، دوگانگی و تعارض‌های نقش مادرانگی (سان^۵ و همکاران، ۲۰۱۹)، اختلاف نظر در فرزندپروری (زالتلر^۶ و همکاران، ۲۰۲۱) و نگرانی از تربیت دوگانه فرزند (شمس قهقرخی، ۱۴۰۱)، تغییر در رابطه جنسی (هیپ^۷ و همکاران، ۲۰۱۲)، اضطراب و استرس ناشی از والد شدن (دیو و جانسون^۸، ۲۰۰۸) و عدم برخورداری از حمایت روانی و عاطفی از سوی خانواده (لورنس^۹ و همکاران، ۲۰۰۷) اشاره کرد.

یکی از عواملی که مطالعات پیشین به طور خاص به بررسی نقش آن در فرزندآوری پرداخته‌اند، مؤلفه‌های روان‌شناختی است. بررسی‌ها نشان می‌دهد بسیاری از والدین در گذار به مرحله والدینی چالش‌های روان‌شناختی متعددی را تجربه می‌کنند که این چالش‌ها تعادل خانواده را برهم زده و جنبه‌های مختلف روابط همسران را تحت تأثیر قرار می‌دهد (تابمن - بن - آری^{۱۰}، ۲۰۱۹؛ اصغری نکاح، ۱۴۰۰). در این راستا فراتحلیل صورت گرفته از سوی میتنیک^{۱۱} و همکاران (۲۰۰۹) نشان می‌دهد رضایت زناشویی در دو سال اول پس از به دنیا آمدن فرزند به طور قابل ملاحظه‌ای کاهش یافته و روابط زناشویی زوجین را دستخوش تغییر می‌کند. از طرفی فرزندآوری در

ماه‌های اولیه موجب تحمیل ساعات کار اضافی به خانواده شده و نقش‌های خانواده را از تعادل مورد انتظار خارج می‌کند و این چیدمان جدید می‌تواند منجر به احساسات منفی در زوجین گردد (هالفورد^{۱۲} و همکاران، ۲۰۱۵). همچنین مراقبت مداوم و تأمین نیازهای اساسی نوزاد موجب کاهش فعالیت‌های لذت‌بخش شده و زمان اختصاص یافته برای مصاحبت با همسر، ملاقات با دوستان و ورزش را کاهش می‌دهد (کلاکستون و پری-جنکینز^{۱۳}، ۲۰۰۸). بعلاوه کاهش کیفیت خواب همسران به خاطر رسیدگی تمام وقت به کودک می‌تواند فشارهای ناشی از انتقال به نقش والدینی را افزایش داده و موجب تغییر در خلق و خو و افزایش پریشانی و ترس در همسران گردد (مدینا^{۱۴} و همکاران، ۲۰۰۹).

در کنار کاهش رضایت زناشویی و انتقال به نقش والدینی، دوگانگی و تعارض‌های نقش والدینی از دیگر چالش‌هایی است که به دنیا آمدن فرزند برای والدین (به‌ویژه مادران) ایجاد می‌کند. برای مثال در مطالعه بادمن^{۱۵} و همکاران (۲۰۱۰) چنین عنوان شده که عدم تعادل بین نیازهای درونی و بیرونی نظیر تعارض بین والد خوب بودن و نیازهای تمام نشدنی کودک در کنار عدم حمایت اجتماعی، عاملی استرس‌زا است که در سطح فردی پریشانی والدین را به همراه داشته و در سطح بین فردی به افسردگی و پرخاشگری منجر می‌شود. از طرفی سیدکریمی و همکاران (۲۰۲۱) بر این عقیده‌اند که احساس افسردگی و سردرگمی پس از زایمان، گیجی و سردرگمی در نقش مادری، تمایل به والدی ایده‌آل بودن برای فرزند، کمال‌گرایی بیش از حد در نقش مادری، احساس نیاز به مطالعه بیشتر برای پاسخگویی به نیازهای فرزند، اولویت بودن نقش مادری بر همه چیز و مسئولیت‌پذیری زیاد روی دوش والدین از مهم‌ترین زیرمقوله‌های تعارض نقش مادرانگی هستند که رخ دادن آن پس از فرزندآوری بسیار محتمل است.

اختلاف نظر در فرزندپروری چالش دیگری است که بسیاری از والدین در هنگام تصمیم به فرزندآوری به آن فکر می‌کنند. در این راستا زارتلر و همکاران (۲۰۲۱) طی پژوهشی کیفی نشان دادند که به دنیا آمدن فرزند برای والدین چالش‌هایی را به همراه دارد که دعوا بر سر لوس کردن و نازپرورده کردن فرزند در مقابل سخت‌گیری و تنبیه کلامی و بدنی فرزند، انتقاد شدید از همسر بابت رفتارهای نامناسب کودک، ایراد دائمی از یکدیگر و متهم کردن هم بر سر تربیت بد فرزند، احساس نگرانی و اختلاف بر سر عدم کنترل رفتارهای ناپسند فرزند در آینده از جمله آن هستند.

به طور خلاصه می‌توان گفت تصمیم‌گیری در مورد فرزندآوری موضوعی جهان شمول است که صرفاً به یک موقعیت جغرافیایی یا زمانی محدود نمی‌شود. به همین جهت در سال‌های اخیر مطالعات مختلفی به منظور بررسی چالش‌های فرزندآوری در کشورهای مختلف صورت گرفته است. با این حال مطالعات انجام شده در کشورهای دیگر به دلیل تفاوت‌های فرهنگی و

9. Lawrence
10. Taubman-Ben-Ari
11. Mitnick
12. Halford
13. Claxton & Perry-Jenkins
14. Medina
15. Bodenmann

1. Fauser
2. Pantazis & Clark
3. Senasi & Na
4. Abma & Martinez
5. Sun
6. Zartler
7. Hipp
8. Deave & Johnson

ابزار پژوهش

گردآوری اطلاعات از طریق مصاحبه عمیق و نیمه ساختاریافته با افراد نمونه انجام شد. سؤالات اصلی مصاحبه معطوف به چالش‌های فرزندآوری موجود در جوانان با تأکید بر مؤلفه‌های روان‌شناختی بود. از طرفی با توجه به اینکه در مصاحبه نیمه ساختاریافته قصد محقق نفوذ به لایه‌های عمیق ذهن مصاحبه شونده و کسب اطلاعات حقیقی است، سؤالات دیگری هم از بطن پاسخ‌های مصاحبه شونده‌گان با استفاده از تکنیک واریاسی^۶ تدوین شد. تکنیک واریاسی یک روش متداول در مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته است که در آن محقق با استفاده از پاسخ‌های مصاحبه شونده‌گان سؤالات بعدی را طرح می‌کند تا بتواند جزئیات بیشتری از تجارب وی کسب کند (رابینسون^۴، ۲۰۲۳).

روند اجرای پژوهش

پس از اخذ مجوزهای لازم، از بین جوانان متأهل بازه سنی ۱۸ تا ۳۵ سال ساکن شهر تهران به شیوه هدفمند نمونه‌گیری به عمل آمد و نمونه‌گیری تا زمانی که داده‌ها به اشباع نظری برسند ادامه یافت. در ادامه هدف پژوهش برای افراد نمونه توضیح داده شده و رضایت آنها برای شرکت در پژوهش جلب شد. سپس از افراد نمونه مصاحبه نیمه ساختاریافته به عمل آمد و تمامی گفتگوها و اطلاعات دریافتی، ثبت، ضبط و طبقه‌بندی شد. در نهایت نتایج استخراج‌شده از مصاحبه‌ها بر اساس رویکرد هرمنوتیک و به روش دیکلمن^۵ و همکاران (۱۹۸۹) تجزیه و تحلیل شد. برای این منظور ابتدا متن تمامی مصاحبه‌ها، برای رسیدن به یک درک کلی از پدیده مورد مطالعه، چندین بار از سوی محقق خوانده شده و پس از آن، مرحله دوم از فرایند تجزیه و تحلیل داده‌ها آغاز شد. در این مرحله، هر یک از مصاحبه‌ها با استفاده از روش تفسیر متون مورد بررسی قرار گرفته و معانی آشکار و نهفته در توصیف‌های ارائه شده از طرف شرکت‌کنندگان، استخراج شد. سپس هر یک از مصاحبه‌ها با توجه به معانی استخراج شده و همچنین در راستای تعیین تم‌های اولیه کدبندی گردید. در مرحله سوم، متون کدگذاری شده از سوی محقق، مورد بحث و تجزیه و تحلیل قرار گرفت. در مرحله چهارم محقق به تبیین و برطرف کردن تناقضات موجود در تفسیرهای ارائه شده پرداخت. طی مرحله پنجم و با استفاده از روش مقایسه و مقابله متون، نسبت به تعیین و توصیف مضمون‌ها اقدام گردید. در مرحله بعد مضمون‌های استخراج شده مورد بررسی قرار گرفته و بر اساس آن مضامین اصلی استخراج شد. همچنین جهت صحت و استحکام داده‌های پژوهش حاضر از چهار معیار مقبولیت (اعتبار)^۶، قابلیت اعتماد^۷، تأیید پذیری^۸ و انتقال‌پذیری^۹ استفاده شد. برای افزایش مقبولیت و اعتبار داده‌ها مصاحبه به شکل فردی و نیمه ساختاریافته انجام شد و حداکثر تنوع در انتخاب مشارکت‌کنندگان لحاظ گردید. از طرفی مصاحبه‌های کدبندی شده افراد نمونه به خودشان بازگردانده شد تا کدهای

محیطی قابل تعمیم به جامعه ایرانی نمی‌باشد. از طرفی طبق بررسی‌های صورت گرفته پژوهشی در کشور ایران به صورت کیفی و عمیق به بررسی چالش‌های فرزندآوری از دیدگاه روان‌شناختی نپرداخته و بیشتر مطالعات گذشته یا به صورت کمی بوده‌اند و یا به صورت غیرمستقیم و ضمنی این چالش‌ها را مورد مطالعه قرار داده‌اند.

نظر به اینکه در سال‌های اخیر فرزندآوری و ترویج آن جزو سیاست‌های کلی حاکم بر کشور محسوب می‌شود که در برنامه هفتم توسعه تأکید فراوانی بر آن شده (خدابخش و همکاران، ۱۴۰۲) و با توجه به تفاوت دیدگاه حاکمیت با افراد جامعه در زمینه فرزندآوری، نیاز مبرمی به انجام مطالعه‌ای کیفی در این وادی احساس می‌شود. بر این اساس پژوهش حاضر قصد دارد با انجام مطالعه‌ای کیفی به بررسی چالش‌های فرزندآوری در جوانان با تأکید بر مؤلفه‌های روان‌شناختی بپردازد تا بتواند اطلاعاتی عمیق‌تر و بر اساس تجربیات زیسته این افراد کسب نماید؛ بنابراین مسئله اصلی که پژوهش حاضر قصد پاسخگویی به آن را دارد این است که زوجین جوان تجربیات زیسته خود در باب چالش‌های روان‌شناختی مرتبط با فرزندآوری را چگونه روایت می‌کنند؟

روش

پژوهش حاضر بر اساس اهداف و روش جمع‌آوری داده‌ها یک پژوهش کیفی است که به روش پدیدار شناختی تفسیری انجام شده است. پدیدارشناسی روشی است که هدف آن تمرکز بر ادراک افراد از جهانی است که در آن زیست می‌کنند. پژوهشگران زمانی از این روش استفاده می‌کنند که سعی دارند به توصیف تجارب زیسته افراد بپردازند (اسمیت و نیززا^۱، ۲۰۲۲). به اعتقاد فان منن^۲ (۲۰۲۳) پدیدارشناسی تفسیری رویکردی سامانمند برای مطالعه و تفسیر یک پدیده ارائه می‌کند و اجازه می‌دهد پدیده مدنظر با دیدگاهی تفسیری تحلیل و کشف شود تا پژوهشگر طی فرایند تفسیر به درک عمیق‌تری از تجربه‌های زیسته دست یابد. در این پژوهش درک عمیق تجربه‌های جوانان در مورد چالش‌های فرزندآوری تنها با راه یافتن به ورای توصیفات بیان‌شده از تجربه آن‌ها و تفسیر و کشف معانی این تجربه‌ها در متن و زمینه ویژه خود امکان‌پذیر است (ایمان زاده و علیپور، ۱۳۹۸). جامعه مورد مطالعه پژوهش حاضر، شامل کلیه جوانان متأهل بازه سنی ۱۸ تا ۳۵ سال ساکن شهر تهران در سال ۱۴۰۲ بودند که تمایل به شرکت در پژوهش را داشتند. ملاک انتخاب این بازه سنی تعریف سازمان ملی جوانان (۱۳۹۸) از جوانی بود. برای انتخاب افراد نمونه از روش نمونه‌گیری هدفمند استفاده شد و نمونه‌گیری تا زمانی که داده‌ها به اشباع نظری برسند ادامه یافت. با توجه به اینکه داده‌ها در نمونه هجدهم به اشباع نظری رسید، بنابراین حجم نهایی نمونه ۱۸ نفر در نظر گرفته شد.

6. credibility
7. dependability
8. confirmability
9. transferability

1. Smith & Nizza
2. Van Manen
3. probing technique
4. Robinson
5. Diekelmann

یافته‌ها

انتخابی را مطابق تجربیات خودشان در نظر بگیرند. از روش بازبینی هم‌تراز^۱ نیز به‌منظور توافق در مضامین استخراج شده استفاده شد.

در مجموع ۱۸ نفر (۹ زن و ۹ مرد) در این پژوهش مشارکت داشتند که همگی متأهل بودند و بازه سنی آنها بین ۲۲ تا ۳۴ سال بود. همچنین حداقل فاصله سنی زوجین ۱ و حداکثر ۹ سال و متوسط فاصله سنی زوجین ۵/۶ سال بود. سایر اطلاعات مربوط به متغیرهای جمعیت شناختی افراد مورد مطالعه در جدول ۱ ارائه شده است.

جدول ۱: اطلاعات جمعیت شناختی شرکت‌کنندگان

متغیرها	مقوله	مقدار فراوانی	درصد فراوانی
تحصیلات	دیپلم	۳	۱۶/۷
	کاردانی	۲	۱۱/۱
	کارشناسی	۵	۲۷/۸
	کارشناسی ارشد	۶	۳۳/۳
وضعیت اشتغال	دکتری	۲	۱۱/۱
	شاغل	۱۵	۸۳/۳
	خانه‌دار	۳	۱۶/۷
نوع مسکن	استیجاری	۱۰	۵۵/۶
	مالک	۸	۴۴/۴
وضعیت فرزندآوری	دارای فرزند	۶	۳۳/۳
	فاقد فرزند	۱۲	۶۶/۷
توافق قبلی در مورد فرزندآوری	بلی	۸	۴۴/۴
	خیر	۷	۳۸/۹
	عدم پاسخ	۳	۱۶/۷

نامیدی، «نگرانی، ترس و اضطراب» و «هیجان‌های مثبت» (برای مضمون سوم)؛ «عوامل مربوط به فرزند»، «عوامل درون فردی»، «عوامل مربوط به زوجین» و «عوامل تعاملی» (برای مضمون چهارم)؛ «عوامل بهداشتی و پزشکی»، «عوامل فرهنگی و اعتقادی»، «عوامل اقتصادی» و «عوامل خدمات سیاسی اجتماعی مرتبط با مؤلفه‌های روانی» (برای مضمون پنجم) بودند. در جدول ۲ مضامین اصلی و فرعی تجارب زیسته جوانان در مورد چالش‌های فرزندآوری ارائه شده است.

از تحلیل مصاحبه‌های شرکت‌کنندگان ۵ مضمون اصلی و ۱۶ مضمون فرعی حاصل شد. مضامین اصلی شامل «عوامل انگیزشی»، «عوامل شناختی»، «عوامل عاطفی/هیجانی»، «عوامل رفتاری» و «تعیین‌کننده‌های فراروانی مؤلفه‌های روان‌شناختی مرتبط با فرزندآوری» بود. مضامین فرعی نیز شامل «انگیزه‌های مرتبط با فرزند» و «انگیزه‌های تکاملی» (برای مضمون اول)؛ «باورها و شناخت‌های فردی»، «باورهای مرتبط با تربیت فرزند» و «باورهای مرتبط با زوجین» (برای مضمون دوم)؛ «احساس گناه، یاس و

جدول ۲: مضامین اصلی و فرعی تجارب زیسته جوانان از چالش‌های فرزندآوری

مضامین اصلی	مضامین فرعی
عوامل انگیزشی	انگیزه‌های مرتبط با فرزند انگیزه‌های تکاملی
عوامل شناختی	باورها و شناخت‌های فردی مسائل تربیتی عوامل مربوط به زوجین
عاطفی/هیجانی	احساس گناه، یاس و نامیدی نگرانی، ترس و اضطراب هیجان‌های مثبت

رفتاری

عوامل مربوط به فرزند
عوامل درون فردی
عوامل مربوط به زوجین
عوامل تعاملی

تعیین‌کننده‌های فراروانی مؤلفه‌های روان‌شناختی مرتبط با فرزندآوری

عوامل بهداشتی و پزشکی مرتبط با مؤلفه‌های روانی

عوامل فرهنگی و اعتقادی مرتبط با مؤلفه‌های روانی

عوامل اقتصادی مرتبط با مؤلفه‌های روانی

عوامل و خدمات سیاسی اجتماعی مرتبط با مؤلفه‌های روانی

مضمون اول: عوامل انگیزشی

اولین مضمون اختصاصی که از مصاحبه با زوجین استخراج شد عوامل انگیزشی مؤثر بر فرزندآوری بود. عوامل انگیزشی به مجموعه عواملی اطلاق می‌شود که زوجین را به داشتن فرزند تشویق و ترغیب کرده و انرژی، کنش، رفتار، احساسات و فعالیت‌های آن‌ها را به سوی فرزندآوری هدایت می‌کند. این مضمون از دو مضمون فرعی انگیزه‌های مرتبط با فرزند و انگیزه‌های تکاملی به دست آمد.

انگیزه‌های مرتبط با فرزند: انگیزه‌های مرتبط با فرزند، مجموعه عوامل انگیزشی هستند که به ویژگی‌های خود فرزند مرتبط بوده و ریشه در ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی نسبت به فرزندان دارند. درواقع اگرچه این عوامل انگیزشی غالباً توسط جامعه و فرهنگ تعیین می‌شوند، اما در قالب ارزش‌ها و هنجارهای مرتبط با فرزند، خود را نشان می‌دهند. نمونه‌ای از اظهارات به این صورت بود:

«وقتی وقت میداری براش، توجه می‌کنی و می‌بینی که اون خوشش اومده و بر می‌گردونه بهت حالا با محبت یا با هر چیزی که هست، اینم برای آدم لذت بخشه. اینم به نظرم حس خوبیه. می‌تونه مشوق باشه» (شرکت‌کننده شماره ۵).

«که یه نفر بهت وابسته است. مثلاً یک موجودی بهت وابسته است، بدون تو غذا نمی‌خوره، بغلت می‌کنه. مثل اینکه انقدر یه نفر دوست داره حتی از همسر، بچه بیشتر دوست داره و این برام خیلی جاذبه داره. اینکه برای بچه می‌تونی لباس بخری اصلاً به زندگی می‌تونه یه معنی خاص دیگه‌ای ببخشه» (شرکت‌کننده شماره ۱۲).

انگیزه‌های تکاملی: انگیزه‌های تکاملی به مجموعه عوامل انگیزشی گفته می‌شود که ریشه در تمایل و نیاز ذاتی انسان به عشق، عزت نفس، خودشکوفایی و تعالی خود و دیگری دارد. برخی شرکت‌کنندگان در این زمینه عنوان کردند:

«وقتی هم میاد با وجود همه سختی‌هایی که داره یه سری روغن‌کاری‌های زندگی و رو روال افتادن‌ها رو هم با خودش میاره بچه» (شرکت‌کننده شماره ۵).

«از لحاظ منطقیش بنظرم درست نیست؛ ولی از لحاظ احساسیش شاید آدم به بقا فکر میکنه دوست داره که بچه دار بشه» (شرکت‌کننده شماره ۸).
«یه سرمایه‌گذاری که بازگشتش بیشتر تربیت درست و رضایت خود اون بچه از زندگیش و شاید به‌جز احساس ثمر داشتن زندگی هیچ نفع دیگه‌ای برای پدر و مادر نداشته باشه» (شرکت‌کننده شماره ۱۸).

مضمون دوم: عوامل شناختی

دومین مضمونی که از مصاحبه با زوجین استخراج شد عوامل شناختی مؤثر بر فرزندآوری بود. این عوامل به شرایطی اطلاق می‌گردد که برخاسته از افکار، باورها، نگرش‌ها و ارزش‌های شخصی مرتبط با فرزندآوری هستند. این مضمون از سه مضمون فرعی باورها و شناخت‌های فردی، مسائل تربیتی و عوامل مربوط به زوجین تشکیل می‌شود.

باورها و شناخت‌های فردی: این مضمون به مجموعه باورها، نگرش‌ها و افکاری گفته می‌شود که فرد نسبت به جایگاه خود به‌عنوان والد و نقش و آینده خود پس از تولد فرزند دارد. این عوامل غالباً ریشه در زندگی پیش از والدگری و زندگی نریسته فرد دارند. نمونه‌ای از اظهارات به این صورت بود:

«اینکه از لحاظ روانی همه چیز تکمیل باشه، اینکه با یه روانشناسی در ارتباط باشم که بتونم خیلی چیزا رو تو دستم بگیرم و بتونم خیلی کارها رو انجام بدم؛ یعنی دوست ندارم که بچه من آسیب ببینه، چه از لحاظ روانی چه از لحاظ دیگه» (شرکت‌کننده شماره ۸).

«زندگی من خیلی عادیه و این تغییر توی اون زندگی یک مؤلفه مثبت است. خانم به‌جای اینکه توی گوشی باشه می‌تونیم به فکر بچه باشیم و اینکه بچه خیلی شیرینه این شیرینیش جذابه وقتی بچه می‌بینه همش قریون صدقش میرم» (شرکت‌کننده شماره ۱۱).

«یه دلیل دیگه هم این بود که از نتیجه تلاش‌های گذشتم هم برای پیشرفت شخصیم و هم برای زندگی مشترکم ناراضی بودم، فکر می‌کردم که باید حتماً حاصل تلاش‌های قبلیم رو تا حدودی ببینم» (شرکت‌کننده شماره ۱۸).

مسائل تربیتی: باورها، نگرش‌ها و افکاری هستند که فرد نسبت به شیوه محافظت از فرزندان، نحوه تربیت فرزندان، چالش‌های تربیت فرزندان و احتمال موفقیت یا شکست محافظت یا تربیت فرزندان دارد. برخی اظهارات شرکت‌کنندگان در این زمینه بدین شرح بود:

«وقتی فکر می‌کنم به اینکه بچه داشته باشم هم دلم میخواد استقلال رو حفظ بکنم، این زیر سایه چیه؟ اینکه بچه رو یا ببری بزاری مهد یا مثلاً درخواست کمک بکنی از پدر و مادرت، یه نفر باید تو رو ساپورت بکنه. تا اینکه تو هم بتونی مورد اول رو داشته باشی، هم مورد دوم، وقتی پای یه نفر دیگه وارد میشه به نظرم همین بحث تربیتی تفاوت میوفته و بچه چند تربیتی میشه» (شرکت‌کننده شماره ۲)

«لان به استراحت بیشتری نیاز دارم، اما بچه‌دار بشی نمی‌شه وقت بزاری باهاش، بیرون ببریش، باید نیازهاشو برطرف کنیم، باهات باشه، تفریح کنه،

نیازها رو رفع نکنی به سمت افراد خارج از خونه تمایل پیدا می‌کنه» (شرکت‌کننده شماره ۳).

«یک نسل قبل ما شش هفت تا بچه بود توقع کمتر بود مشکلی پیش نمی‌اومد ولی همین یک بچه توقع انقدر بالاست و فرزندسالاری بیشتر شده واقعاً یه وحشتی داره که تأمین نیازهاش احساس می‌کنه که پدر مادر وظیفه‌اش است و اینکه بخوای از اول بهشون بگی این وظیفه نیست سخته» (شرکت‌کننده شماره ۹).

عوامل مربوط به زوجین: به مجموعه‌ای از افکار، باورها و نگرش‌ها اطلاق می‌شود که فرد نسبت به کم و کیف زندگی زوجی و زناشویی و اتخاذ تصمیمات مشترک نسبت به فرزندآوری و فرزندپروری دارد. نمونه‌ای از اظهارات به این صورت بود:

«ولی برای بچه آوری می‌گم یه بخشش اینه که تو خواسته‌های زنتم در نظر بگیری دیگه. اون می‌خواد تو نمی‌خوای. در نظر داشته باش که ۵۰ درصد زندگیت بچه می‌خواد. باید به خواسته اونم اهمیت بدی؛ اما به نظر من طرف تا خودش آماده نشده برای بچه آوردن درست نیست بچه بیاره» (شرکت‌کننده شماره ۵).

«شرایط سنی هم همینطور زود هست، چون هنوز کاری نکردیم؛ کارای نکردمون زیاده» (شرکت‌کننده شماره ۱۴).

«اینکه توی زندگی هنوز به اون ثباتی که می‌خواستیم با همسرم بهش برسم و نرسیدم» (شرکت‌کننده شماره ۱۵).

«نتیجه شخصی من اینه که خیلی زود نباید بچه‌دار شد. ازدواج که می‌کنید حداقل یه دو سال طول می‌کشه از نظر رفتاری در کمترین حالت بتونن رفتار همدیگه رو به دست بیارند و زندگی‌ها فرق می‌کنه سبک‌ها فرق می‌کنه» (شرکت‌کننده شماره ۱۷).

مضمون سوم: عوامل عاطفی/هیجانی

سومین مضمونی که از مصاحبه با زوجین استخراج شد عوامل عاطفی/هیجانی مؤثر بر فرزندآوری بود. این عامل، به مجموعه‌ای از عوامل هیجانی و عاطفی نسبت به فرزندآوری، فرزندپروری و خود والدین پس از تولد فرزند اشاره دارد. این مضمون از سه مضمون فرعی احساس گناه، یاس و ناامیدی، نگرانی، ترس و اضطراب و هیجانات مثبت تشکیل می‌شود.

احساس گناه، یاس و ناامیدی: این مضمون فرعی به مجموعه هیجاناتی اطلاق می‌شود که در راستای عدم فرزندآوری قرار دارند. در حقیقت این هیجانات فرد را به سمتی سوق می‌دهند که فرزندآوری را امری خطیر، بی‌فایده و غیرضروری منعکس می‌کنند. در اظهارات برخی شرکت‌کنندگان چنین آمده است:

«حساس می‌کنم اجتماع خیلی ناامنه و این بچه‌ای که میارم گناه داره میره توی محیط نامن» (شرکت‌کننده شماره ۱۶).

«تحت تاثیر همون شرایط فکر می‌کردم که زندگی خیلی پدیده جذابی نیست که بخوام رنج حضور در اون رو به یه موجود ضعیف و معصوم تحمیل کنم؛ یه جورایی یه احساس یاس درباره کلیت زندگی و اتفاقاتش» (شرکت‌کننده شماره ۱۸).

نگرانی، ترس و اضطراب: این مضمون فرعی به مجموعه هیجاناتی اطلاق می‌شود که در راستای پرچالش دیدن فرزندآوری است. کسانی که چنین هیجانات غالبی دارند، بیشتر نگرشی پرتشویش، همراه با نگرانی و دلهره نسبت به امر فرزندآوری و فرزندپروری داشته و تصور می‌کنند به دنیا آوردن و تربیت فرزند برای آن‌ها بسیار پرچالش خواهد بود. نمونه‌ای از اظهارات به این صورت بود:

«فکر می‌کنم این نگرانی هر پدر و مادری باشه، نگران برای آینده بچه خودم بودم» (شرکت‌کننده شماره ۶).

«سترس می‌گیرم، توی این استرس گرفتارن باید با خودم بشینم فکر کنم، حلش کنم و بپذیرم، بعدش بچه دار بشم.» (شرکت‌کننده شماره ۸).

«از تغییرات جسمی و روحی دوران بارداری خیلی می‌ترسیدم. خوب تا یه حدی کاملاً واقعی هست و خانم‌ها معمولاً خیلی بیشتر اذیت میشن چون همزمان جسم و روح و شرایط اجتماعیشون درگیر میشه» (شرکت‌کننده شماره ۱۸).

هیجانات مثبت: این مضمون فرعی به مجموعه هیجاناتی اطلاق می‌گردد که در راستای آمادگی روانی برای فرزندآوری و تمایل به کیفیت‌های خاصی از فرزندآوری مانند علاقه به جنسیت به‌خصوص یا تعداد به‌خصوصی از فرزندان است. کسانی که چنین هیجاناتی گزارش می‌کنند، فرزندآوری را بیشتر امری لذتبخش و رضایت‌بخش می‌دانند.

«به دنیا اومدن بچه باعث ثبات زندگی میشه؛ بیشتر منظورم هم علاقه به زندگیه.» (شرکت‌کننده شماره ۱).

«بنظرم از اون تایم که تصمیم می‌گیری فردی به خانوادت اضافه بشه، بنظرم خودت از نظر روانی باید آمادگی پیدا کنی، آموزش ببینی، بدنت رو آماده بکنی. امیدوارم این اتفاقات بیفته» (شرکت‌کننده شماره ۲).

«وقتی بچه که اومد کلا زندگیمون تغییر کرد و باعث صمیمیت بیشتر شد» (شرکت‌کننده شماره ۱۷).

مضمون چهارم: عوامل رفتاری

چهارمین مضمونی که از مصاحبه با زوجین استخراج شد عوامل رفتاری مؤثر بر فرزندآوری بود. این مضمون، اشاره به مجموعه عوامل کنشی، واکنشی و مهارتی دارد که ممکن است پس از فرزندآوری، والدین در قبال خود، فرزندان و دیگران؛ و نیز فرزندان در قبال خود، والدین یا دیگران نشان دهند. این مضمون از چهار مضمون فرعی عوامل مربوط به فرزند، عوامل درون فردی، عوامل مربوط به زوجین و عوامل تعاملی تشکیل می‌شود.

عوامل مربوط به فرزند: این مضمون فرعی به مجموعه رفتارهایی اشاره دارد که والدین در قبال فرزندان و یا فرزندان در قبال همدیگر نشان می‌دهند. این مضمون شامل بخش قابل توجهی از مهارت‌های فرزندپروری و مهارت‌های اجتماعی خود فرزندان می‌شود.

«بودن یک یا دو تا بچه در کنار همدیگه بیشتر میتونه از نظر روانی هر دو تا رو سپورت بکنه، احتیاجات رو برآورده بکنه» (شرکت‌کننده شماره ۲).

عوامل درون فردی: این مضمون فرعی به مجموعه کنش‌ها، واکنش‌ها و مهارت‌هایی دلالت دارد که فرد به‌تنهایی و به‌عنوان یک والد، قبل تولد، حین بارداری و بعد از تولد فرزند باید داشته باشد.

مضمون پنجم: تعیین‌کننده‌های فراروانی مؤلفه‌های روان‌شناختی مرتبط با فرزندآوری

پنجمین مضمونی که از مصاحبه با زوجین استخراج شد، عوامل فراروانی مؤثر بر فرزندآوری بود. این مضمون اشاره به مجموعه عوامل نشأت گرفته و تاثیر گرفته از کلان سیستم‌های خارج از خانواده دارد که بر تمایلات فرزندآوری و فرزندپروری زوجین تاثیر می‌گذارند. این مضمون از چهار مضمون عوامل بهداشتی و پزشکی، عوامل فرهنگی و اعتقادی، عوامل اقتصادی و عوامل خدمات سیاسی-اجتماعی تشکیل می‌شود.

عوامل بهداشتی و پزشکی: اشاره به مجموعه عوامل بهداشتی-درمانی دخیل در فرزندآوری، تولد فرزند و فرزندپروری دارد که بر فرآیندهای بارداری، زایمان، مراقبت‌های پس از زایمان و پرورش فرزند تاثیر می‌گذارند. این عوامل می‌تواند شامل حمایت‌های تغذیه‌ای، حمایت‌های بهداشتی، کمک‌های درمانی و تشخیصی مرتبط با والدین و فرزند باشد.

«هن و همسرم دختر و پسر عمومییم. اینکه آزمایش‌های ژنتیک بچه‌هامون به مشکل نخورن یه مشکلیه که هست. اگه بخوایم بچه‌دار بشیم باید یه هزینه‌های گزافی روبرو بشیم که ممکنه نشه، یا آزمایش بدیم با ۲۰ میلیون پول که آیا بشه آیا نشه. باید قبلش این آزمایش‌ها رو حتماً بدی. به همسرم گفتم که باید قبلش این آزمایش‌ها رو انجام بدیم تا بچه‌دار بشیم تا آینده بچه مشکل نخوره» (شرکت‌کننده شماره ۱۳)

«خدمات به اندازه تعداد جمعیت باشه که شلوغی مراکز باعث نشه مردم از خیر این خدمات بگذرن، همه اینا به کسانی که فقط مشکلاتشون به هزینه‌های اقتصادی و خود فرایند بارداری و زایمان مربوط میشه خیلی خیلی امنیت روحی میده» (شرکت‌کننده شماره ۱۸)

عوامل فرهنگی و اعتقادی: اشاره به مجموعه هنجارها و ارزش‌های فرهنگی و دینی دارد که در فرآیند فرزندآوری دخیل بوده و نقش مهمی در تربیت فرزند و جامعه‌پذیری وی دارند.

«فکر می‌کنم همون باورهای سنتی و اعتقادی ما هست که داشتن بچه رو ارزش میده، به نظر من خیلی عامل مهمیه.» (شرکت‌کننده شماره ۱)

«یه چیزیه هم بگم البته حالا نظر خودمه‌ها؛ علم مدرن امروزی که اومده حالا من معتقدم فقط صرفاً علم هم نیست خیلی موضوعات دیگه دَرش دخیله واردش هم نمی‌شم؛ بحث مفصلیه. با وجود همه خوبی‌هایی که داره ضربه هم می‌زنه. یکیش همین اعتیاد دوستان ما به مشاوره است.» (شرکت‌کننده شماره ۵)

«ماهواره تو جامعه ما خیلی تاثیر داشته بنظر من. این شبکه‌هایی که میان تبلیغ می‌کنن برای بچه دار نشدن و این چیزا. همه این شرایط اعم از شرایط مادی، عدم آگاهی کافی. چون اگه طرف آگاهی کافی رو داشته باشه تبلیغات منفی ماهواره نمیتونه روش تاثیر بنداره.» (شرکت‌کننده شماره ۷)

عوامل اقتصادی: اشاره به مجموعه توانایی‌ها و امکانات اقتصادی دارد که بر تصمیم والدین در فرزندآوری، فرزندپروری و تربیت فرزند تاثیر مستقیم می‌گذارند. عواملی نظیر فرصت‌های شغلی، قدرت خرید، دستمزد مکفی و پیش‌بینی‌پذیری اقتصادی که معیشت والدین و فرزندان را تحت تاثیر قرار می‌دهند.

«به توانایی پدر بودنم اطمینان دارم چون در خانواده‌ای بزرگ شدم که خیلی پرجمعیت بود شش برادر بودیم و دو خواهر. همچنین خواهر برادرام یه جایی جمع می‌شدیم پس من هم تجربه تربیت بچه رو داشتم، بازی کردم، نوه‌های عموها بغل من بزرگ شدن بچه‌ها زیاد باشه و بلدیم چطور نگهش داریم» (شرکت‌کننده شماره ۳)

«قبلش که اصلاً بهش فکر نمی‌کردم، چون خیلی برام سخت بود تصورم که مثلاً بخوام بچه‌داری بکنم، خیلی سخت بود برای من. وقتی که بچه اول رو باردار شدم دیگه خودمو کم کم باهاش تطبیق دادم، دیگه هر چی گذشت بیشتر باهاش آشنا شدم و قبولش کردم. وقتی که بدنیا اومد شیرین بود اولش و خوب بود» (شرکت‌کننده شماره ۶)

«اینکه دیگه شاید نتونیم حتی یه خواب راحت داشته باشیم خب اینا همه رو سخت می‌کنه» (شرکت‌کننده شماره ۱۴)

عوامل مربوط به زوجین: این مضمون دربرگیرنده رفتارها و مهارت‌هایی است که زوجین باید در ارتباط با یکدیگر و در راستای فرزندآوری داشته باشند و یا در همکاری با یکدیگر آن را مدیریت کنند.

«به نظرم زمانی مناسبه آدم بچه بیاره که یه همراهی و همکاری بین زن و شوهر وجود داشته باشه. چون موضوع بچه موضوع کم‌اهمیتی نیست خیلی اهمیت داره و اگه فقط یه نفر درگیر اون بچه بشه نفر دوم کلا فراموش کنه خیلی سخته. ممکنه اون نفر اول خسته بشه دیگه نتونه ادامه بده» (شرکت‌کننده شماره ۶)

«اول زندگی با توجه به کاری که انجام دادیم و خواسته‌های خودمان وقتی نشد برای بچه؛ و اینکه خانم گفتن که فعلاً وقتو برای خودمون بزاریم حداقل تا یکی دو سال اول. واسه همین خیلی وقت نشد که به بچه فکر کنیم» (شرکت‌کننده شماره ۱۱)

عوامل تعاملی: این مضمون اشاره به مجموعه کنش‌ها، واکنش‌ها و مهارت‌هایی دارد که زوجین باید در ارتباط و تعامل با سامانه‌های خارج از خانواده کسب کنند. این کنش‌ها و مهارت‌ها یا در پاسخ به مشکلات خارج از خانواده هستند و یا به‌عنوان ابزاری برای حل مشکلات درون خانواده. غالب سامانه‌های این مضمون، خرده سیستم‌هایی نظیر خانواده‌های طرفین می‌باشد.

«اون رابطه‌ای که مثلاً الان با خواهرم دارم، خیلی جاها برام امید دهنده است. تو زندگی داشتن یک خواهر یا داشتن یک برادر خیلی خوبه.» (شرکت‌کننده شماره ۲)

«والا روش‌های تربیتی رو خیلی تو خونه بحث کردیم با پدر و مادرم.» (شرکت‌کننده شماره ۵)

«خیلی برام مهمه هم تو رفتار هم نیازهای اون فرزند. خب سبک‌های گذشته یه سری ایرادهایی بود اینکه پدر مادر من تحصیل کرده نبودن ولی نسبتاً رفتارشون خیلی بهتر بود نسبت به اطرافیان» (شرکت‌کننده شماره ۱۷)

سهم مهمی در روندهای کنونی باروری دارند که کمتر به سهم این عوامل پرداخته شده است. لذا هدف مطالعه حاضر بررسی چالش‌های فرزندآوری در جوانان با تأکید بر مؤلفه‌های روان‌شناختی بود.

بر اساس یافته‌های پژوهش اولین مضمونی که از مصاحبه با جوانان در مورد فرزندآوری استخراج شد عوامل انگیزشی بود که دو مضمون فرعی انگیزه‌های مرتبط با فرزند و انگیزه‌های تکاملی را در برمی‌گرفت. این یافته با نتایج پژوهش‌های شاه حسینی و همکاران (۱۴۰۳) و رازقی نصرآباد و علی‌مندگاری (۲۰۱۹) همسو است که در پژوهش‌های خود بر نقش عوامل انگیزشی در تصمیم به فرزندآوری و رفتار باروری تأکید داشته‌اند. در تبیین می‌توان گفت که انگیزه از علل مهم بروز رفتار در افراد محسوب می‌شود و عامل نیرو دهنده، هدایت کننده و نگه‌دارنده رفتار می‌باشد. لذا به نظر می‌رسد عواملی مثل تحقق خواسته‌های شخصی، کمک به کارهای خانه، مراقبت از برادر و خواهر کوچک‌تر، حمایت از والدین در سنین بالا و همچنین مزیت‌های اجتماعی و روانی دیگر می‌توانند انگیزه زوجین را برای فرزندآوری افزایش دهند. درواقع این عوامل انگیزشی، زوجین را به داشتن فرزند تشویق و ترغیب کرده و انرژی، کنش، رفتار، احساسات و فعالیت‌های آن‌ها را به سوی فرزندآوری هدایت می‌کند.

دومین مضمونی که از مصاحبه با زوجین استخراج شد عوامل شناختی مؤثر بر فرزندآوری بود که از سه مضمون فرعی باورها و شناخت‌های فردی، مسائل تربیتی و عوامل مربوط به زوجین تشکیل می‌شد. این یافته با نتایج پژوهش‌های شمس قهفرخی (۱۴۰۱) محمودیان و همکاران (۱۴۰۱) و شاکری نژاد و همکاران (۱۳۹۵) همسو است. در این راستا شمس قهفرخی (۱۴۰۱) طی پژوهشی نشان داد تردیدهای تربیتی، نگرانی از تربیت دوگانه فرزند و نداشتن زمان کافی برای تربیت فرزند از جمله عوامل شناختی مؤثر بر کاهش گرایش به فرزندآوری هستند. محمودیان و همکاران (۱۴۰۱) بر نقش عناصر شناختی در رفتار باروری تأکید کردند. در مطالعه شاکری نژاد و همکاران (۱۳۹۵) نیز بار سنگین مسئولیت و تربیت فرزندان از مؤلفه‌های شناختی بود که مانع سوق دادن زوجین به فرزندآوری می‌شد. در توضیح این یافته می‌توان گفت مسائل شناختی به عواملی اطلاق می‌گردد که برخاسته از افکار، باورها، نگرش‌ها و ارزش‌های شخصی مرتبط با فرزندآوری هستند. این پیشایندهای شناختی، در یک فرایند آگاهانه‌تری به تعیین رفتار باروری می‌انجامد (محمودیان و همکاران، ۱۴۰۱). به عبارتی فرزندآوری می‌تواند با سطوح متفاوتی از تأمل و استدلال همراه باشد و در تناسب با شرایط مختلف اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، سطح باروری و نوع ارزش فرزند را مشخص نماید. درواقع مسائل شناختی مرتبط با باروری می‌تواند از طریق ایجاد تغییر در ساختار نگرش درباره فرزندآوری، رفتار باروری زناشویی را تحت تأثیر قرار دهد.

مضمون اصلی دیگری که برخی زوجین به آن اشاره داشتند عوامل عاطفی/هیجانی بود. این مضمون از سه مضمون فرعی احساس گناه، یاس و ناامیدی، نگرانی، ترس و اضطراب و هیجانات مثبت به دست آمد. این یافته با نتایج پژوهش‌های سیدکریمی و همکاران (۲۰۲۱)، هالفورد و همکاران (۲۰۱۵) و بادمن و همکاران (۲۰۱۰) همسو است که در پژوهش‌های خود بر ارتباط بین فرزندآوری با عوامل عاطفی و هیجانی تأکید داشته‌اند. توضیح

«اولین چیزی که همیشه نیاز انقدر سخت شده چون هنوز ما سر خونه زندگیمون نرفتیم می‌بینیم که برای خونه‌ها می‌بینم انقدر سخت شده اولین چیز نیاز به خونه است وقتی سقف نباشه و رفاه خیلی کم شده توقعات بالاتر و رفاه کمتر.» (شرکت کننده شماره ۹)

«این نگران کننده است و هیچ ایده نوعی دیگه نیست یک نگرانی است که آدم انگار از فردای خودش با خبر نیست و من نمی‌تونم برنامه‌ریزی برای فردای خودم داشته باشم.» (شرکت کننده شماره ۱۲)

عوامل و خدمات سیاسی اجتماعی: اشاره به مجموعه تصمیمات، خدمات و شرایط سیاسی و اجتماعی دارد که فرزندآوری و فرزندپروری را تسهیل یا دشوار می‌کند. این عوامل مستقیماً امنیت فرد و خانواده را تحت تاثیر قرار داده و تا حدود زیادی شرایط و جایگاه آینده فرد و خانواده را به‌عنوان اعضای جامعه تعیین می‌کنند.

«دو دهه پیش خود جامعه ما شروع کرد به این تبلیغ که (فرزند کمتر زندگی بهتر) ولی خب زمانی بود که ما تازه داشتیم رشد می‌کردیم، الان خیلی‌ها هستن که شرایط بچه دار شدن رو دارن و این تبلیغ اثرشو گذاشته، چیزی که حداقل برای دو دهه پیش بوده، ولی هنوز تو ذهن ما هستش، ولی اگه چند جلسه مشاوره بره صد در صد نظرش عوض میشه.» (شرکت کننده شماره ۷)

«همونطور که گفتیم الان فرزندآوری خواسته‌ی حاکمیت ما هست، ولی بار سنگین مسئولیت بقیه‌ی مسائلیش یهو رو دوش خانواده میفته و عملکرد جامعه تا الان طوری بوده که کاری به کیفیت آموزش و بهداشت و درمان و اشتغال و ازدواج بچه‌ها و مشکلات اقتصادی خانواده‌ها نداشته و این باعث شده که تمایل مردم کم باشه.» (شرکت کننده شماره ۱۸)

«باید پدر و مادرا مخصوصاً اونهایی که محدودیت‌های اقتصادی و فرهنگی دارن تا حدی خیالشون راحت باشه که اگر جایی برای مشکلات روحی خودشون یا مسایل مربوط به فرزندآوری راهنمایی یا حمایت و کمک خواستن، فلان نهاد یا موسسه هست که خدمات معتبر و ارزونی بهشون بده و این قضیه فراگیر باشه؛ که البته مسئولیت تأمینش باز با جامعه هستش.» (شرکت کننده شماره ۱۸)

بحث و نتیجه‌گیری

رشد روزافزون تکنولوژی و گسترش فرآیندهای مدرنیته و نوگرایی در سال‌های اخیر منجر به تغییرات بسیاری در عرصه حیات بشر گردیده و تمامی جوانب زندگی انسانی را تحت الشعاع خود قرار داده است. در این میان نهاد خانواده و الگوهای فرزندآوری نیز همسو با سایر جنبه‌های زندگی دچار تغییر و دگرگونی شده است؛ به طوری که امروزه، بیشتر کشورهای جهان به نوعی دارای عدم تعادل جمعیتی بوده و با مسائل ناشی از آن مواجه‌اند. این شرایط بسیاری از محققان و سیاست‌گذاران را بر آن داشته که با بررسی و شناخت ابعاد و بسترهای پیچیده کاهش باروری به رفع موانع اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی فرزندآوری روی آورند. در این میان همواره توجه به شرایط اقتصادی نقشی اساسی را در میان محققان داشته، اما ویژگی‌های روان‌شناختی نیز

فرزندآوری تأکید کرده‌اند. توضیح اینکه عوامل فراروانی مؤثر بر فرزندآوری به مجموعه عوامل نشات گرفته و تأثیر گرفته از کلان سیستم‌های خارج از خانواده اشاره دارد که بر تمایلات فرزندآوری و فرزندپروری زوجین تأثیر می‌گذارند. برای مثال بی‌ثباتی شرایط اقتصادی، نگرانی از آسیب‌های اجتماعی و به دنبال آن عدم خوش‌بینی به بهبود رفاه عمومی از جمله مقولاتی بودند که از سوی شرکت‌کنندگان در این زمینه مطرح شدند. به نظر می‌رسد این ابراز نگرانی حکایت از نوعی احساس ناامنی اقتصادی و اجتماعی در جامعه دارد. احساسی که به‌زعم افراد مصاحبه‌شونده بیشتر در سیاست‌ها و برنامه‌ریزی‌های غیرکارشناسانه ریشه دارد. علاوه بر این، ناکارآمدی سیستم آموزشی که از یک‌سو هزینه‌بر است و از سوی دیگر منجر به کشف استعداد نمی‌شود، هزینه‌بر بودن فرآیند زایمان و مراقبت‌های پزشکی و همچنین جامعه در مخاطره از جمله تعیین‌کننده‌های فراروانی دیگری هستند که بر تردیدهای تصمیم به فرزندآوری مؤثر هستند.

این پژوهش مانند سایر مطالعات با محدودیت‌هایی روبرو بود؛ از جمله اینکه نمونه مورد مطالعه در پژوهش حاضر محدود به جوانان تحصیل کرده و قشر متوسط به بالای شهر تهران بود که تعمیم دهی نتایج به سایر جوامع را با دشواری مواجه می‌کند. از سویی در این پژوهش، کنترلی بر روی وضعیت اقتصادی-اجتماعی و بهره‌هوشی صورت نگرفته و این امر ممکن است روایی درونی نتایج را تحت تأثیر قرار دهد. بر این اساس پیشنهاد می‌شود پژوهش‌های آتی در بازه سنی گسترده‌تری انجام شده و متغیرهای جمعیت‌شناختی مثل وضعیت اقتصادی-اجتماعی و نیز بهره‌هوشی تا حد امکان کنترل شوند. در زمینه کاربردی نیز پیشنهاد می‌شود به‌منظور فراهم آوردن بستری مناسب برای افزایش انگیزه و امیدبخشی به جوانان و کاهش مشکلات شناختی و هیجانی آن‌ها راهبردهای مداخله‌ای ویژه‌ای طراحی گردد. علاوه بر این به نظر می‌رسد رفع چالش‌های فرزندآوری در جوانان مستلزم اجرای سیاست‌ها و برنامه‌های حمایتی از سوی دولت است که بایستی مبتنی بر روش‌های علمی و نظریه‌های مختص به خود و با شناخت رویکردها و روش‌های دقیق ارائه گردد.

اینکه عوامل عاطفی/هیجانی، به مجموعه هیجاناتی اطلاق می‌شوند که یا در راستای عدم فرزندآوری قرار دارند و فرد را به سمتی سوق می‌دهند که فرزندآوری را امری خطیر، بی‌فایده و غیرضروری منعکس کنند؛ یا در راستای آمادگی روانی برای فرزندآوری و تمایل به کیفیت‌های خاصی از فرزندآوری مانند علاقه به جنسیت به‌خصوص یا تعداد به‌خصوصی از فرزندان هستند. برخی افراد به دلیل تجارب اولیه خود در بستر خانواده، فرزندآوری را معادل با احساس‌هایی مانند خشم، شرم، گناه و حسادت در نظر می‌گیرند. فرزندآوری برای این افراد با بالا آمدن هیجانات نامطلوب همراه بوده و در نتیجه اضطراب‌آور و نامطلوب است. این اضطراب می‌تواند باعث شود که فرد نداشتن فرزند را به داشتنش ترجیح دهد.

چهارمین مضمونی که از مصاحبه با زوجین استخراج شد عوامل رفتاری مؤثر بر فرزندآوری بود که از چهار مضمون فرعی عوامل مربوط به فرزند، عوامل درون فردی، عوامل مربوط به زوجین و عوامل تعاملی تشکیل می‌شد. این یافته با نتایج پژوهش‌های زارتلر و همکاران (۲۰۲۱) و تابمن-بن-آری (۲۰۱۹) همسو است. در این راستا زارتلر و همکاران (۲۰۲۱) طی پژوهشی کیفی نشان دادند که به دنیا آمدن فرزند می‌تواند موجب اختلاف نظر در فرزندپروری شود، به همین جهت بسیاری از والدین در هنگام تصمیم به فرزندآوری به آن فکر می‌کنند. از نظر تابمن-بن-آری (۲۰۱۹) بسیاری از والدین در گذار به مرحله والدینی چالش‌های رفتاری مختلفی را تجربه می‌کنند که این چالش‌ها تعادل خانواده را برهم زده و جنبه‌های مختلف روابط و رفتار همسران را تحت تأثیر قرار می‌دهد. توضیح اینکه چالش‌های رفتاری اشاره به مجموعه عوامل کنشی، واکنشی و مهارتی دارد که ممکن است پس از فرزندآوری، والدین در قبال خود، فرزندان و دیگران و نیز فرزندان در قبال خود، والدین یا دیگران نشان دهند. بر اساس نظریه رفتار برنامه‌ریزی‌شده^۱ (آجنز ۱۹۹۱)، انجام دادن یک رفتار یا دستیابی به یک هدف ممکن است تحت تأثیر عوامل و محدودیت‌های واقعی قرار گیرد و با کنترل رفتاری درک شده در تعامل باشد؛ بنابراین عواملی مثل تعارض میان نقش والدی و رشد فردی، ممانعت از فراغت زوجین، اثر تجمعی مشکلات و مدیریت عدم تعادل پس از فرزندآوری که شرکت‌کنندگان در پژوهش حاضر به آن اشاره کرده‌اند، کنش افراد را برای فرزندآوری تحت تأثیر قرار می‌دهد و منجر به تصمیم به فرزندآوری و یا در مقابل عدم فرزندآوری شود.

در نهایت آخرین مضمونی که از مصاحبه با شرکت‌کنندگان به دست آمد، عوامل فراروانی مؤثر بر فرزندآوری بود. این مضمون از چهار مضمون عوامل بهداشتی و پزشکی، عوامل فرهنگی و اعتقادی، عوامل اقتصادی و عوامل خدمات سیاسی-اجتماعی تشکیل می‌شود. این یافته با نتایج پژوهش‌های رفیعی مقدم و فتحی آشتیانی (۱۳۹۹) با موضوع نقش سیاست‌های نادرست کنترل جمعیت و یافته‌های سیدکریمی و همکاران (۲۰۲۱) در حوزه نقش عوامل اقتصادی و دغدغه‌های معیشتی در تصمیم به فرزندآوری همسو است. از سویی یافته‌های پژوهش حاضر را می‌توان به نوعی هم‌راستا با نتایج پژوهش آبما و مارتینز (۲۰۰۶) و کنعانی و بخشی (۱۳۹۳) قلمداد کرد که در پژوهش‌های خود بر نقش سنت‌ها و عوامل فرهنگی و مذهبی در تصمیم به

References

- Abma, J. C., & Martinez, G. M. (2006). Childlessness among older women in the United States: Trends and profiles. *Journal of Marriage and Family*, 68, 1045-1056.
- Ajzen, I. (1991). The theory of planned behavior. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 50(2), 179-211.
- Asghari Nekah, S. M. (2021). Childbearing and the psychological, social, and cultural challenges of the Iranian Islamic family. *The 1st National Conference on Social and Cultural Issues and Challenges of the Iranian Muslim Family*, Birjand, Iran. (In Persian)
- Bodenmann, G., Meuwly, N., Bradbury, T. N., Gmelch, S., & Ledermann, T. (2010). Stress, anger, and verbal aggression in intimate relationships: Moderating effects of individual and dyadic coping. *Journal of Social and Personal Relationships*, 27(3), 408-424.
- Claxton, A., & Perry-Jenkins, M. (2008). No fun anymore: Leisure and marital quality across the transition to parenthood. *Journal of marriage and family*, 70(1), 28-43.
- Deave, T., & Johnson, D. (2008). The transition to parenthood: what does it mean for fathers?. *Journal of advanced nursing*, 63(6), 626-633.
- Diekelmann, N., Allen, D., & Tanner, C. (1989). A hermeneutic analysis of the NLN criteria for the appraisal of baccalaureate programs. *The NLN criteria for appraisal of baccalaureate programs: A critical hermeneutic analysis*, 11-34.
- Fausser, B. C., Adamson, G. D., Boivin, J., Chambers, G. M., de Geyter, C., Dyer, S., ... & Zegers-Hochschild, F. (2024). Declining global fertility rates and the implications for family planning and family building: an IFFS consensus document based on a narrative review of the literature. *Human reproduction update*, 30(2), 153-173.
- Foroutan, Y., Razeghi, N., & Davoudi, M. R. (2022). A sociological study of generational differences in childbearing patterns in Esfarayen County (A case study of men and women aged 15 and over in Esfarayen County). *The 8th National Conference on Modern Studies and Research in the Field of Educational Sciences, Psychology and Counseling of Iran*, Tehran, Iran. (In Persian)
- Halford, W. K., Petch, J., Creedy, D., Halford, W. K., Petch, J., & Creedy, D. (2015). Couples Becoming Parents. *Clinical Guide to Helping New Parents: The Couple CARE for Parents Program*, 1-19.
- Hipp, L. E., Kane Low, L., & van Anders, S. M. (2012). Exploring women's postpartum sexuality: social, psychological, relational, and birth-related contextual factors. *The journal of sexual medicine*, 9(9), 2330-2341.
- Imanzadeh, A. and Alipour, S. (2019). Lived Experience of Loneliness by Tabriz's labor Children: A Phenomenological Study. *Quarterly of Social Studies and Research in Iran*, 8(2), 279-304. (In Persian) doi: [10.22059/jisr.2019.268727.770](https://doi.org/10.22059/jisr.2019.268727.770)
- Kahrizi, M., Hosseini Zadeh, S. A., & Bostan, H. (2014). Ethical challenges of feminism in childbearing from the perspective of Islam and its solutions. *Ethics Research Journal*, 7(24), 7-24. (In Persian)
- Kanani, M. A., & Bakhshi, S. (2014). Spread of individualization and the problem of childbearing reduction: a study in the city of Rasht. *Journal of Population Association of Iran*, 9(18), 1-25. (In Persian)
- Khodabakhsh, R., Navabakhsh, M., Kaldi, A. and Savadian, P. (2023). Sociological Analysis of the Effects of Five-Year Development Programs on the Family Institution: Emphasizing its Harms. *Islamic lifestyle with a focus on health*, 7(2), 238-255. (In Persian)
- Lawrence, E., Nylén, K., & Cobb, R. J. (2007). Prenatal expectations and marital satisfaction over the transition to parenthood. *Journal of Family Psychology*, 21(2), 155.
- Mahmoudian, H., Abbasi-Shavazi, M. J. and Hajhashemi, H. (2023). Consciousness, Rationality and Attitude Structure in Fertility Regimes: A Cognitive Approach to Childbearing. *Journal of Population Association of Iran*, 17(34), 39-72. (In Persian) doi: [10.22034/jpai.2023.542972.1206](https://doi.org/10.22034/jpai.2023.542972.1206)
- Medina, A. M., Lederhos, C. L., & Lillis, T. A. (2009). Sleep disruption and decline in marital satisfaction across the transition to parenthood. *Families, Systems, & Health*, 27(2), 153.
- Mitnick, D. M., Heyman, R. E., & Smith Slep, A. M. (2009). Changes in relationship satisfaction across the transition to parenthood: a meta-analysis. *Journal of Family Psychology*, 23(6), 848.
- Moradian, M. and Zarei, E. (2022). Mate Selection in People with Physical-Motor Disabilities in Borujen: Goals, Criteria and Challenges; A Phenomenological Study. *Journal of Family Research*, 18(2), 333-354. (In Persian) doi: [10.48308/jfr.18.2.333](https://doi.org/10.48308/jfr.18.2.333)
- Pantazis, A., & Clark, S. J. (2018). A parsimonious characterization of change in global age-specific and total fertility rates. *PLoS one*, 13(1), e0190574.
- Rafiei Moqaddam, F., & Fathi Ashtiani, A. (2021). Discovery of the Factors Inhibiting Couples from Childbearing in the Last Decade (A Systematic Review). *The Women and Families Cultural-Educational*, 15(53), 155-175. (In Persian)
- Rajan, S., Nanda, P., Calhoun, L. M., & Speizer, I. S. (2018). Sex composition and its impact on future childbearing: a longitudinal study from urban Uttar Pradesh. *Reproductive Health*, 15, 1-9.
- Razeghi Nasrabad, H. B., & Alimondegari, M. (2019). Gender Preference and its Influence on Fertility Intention in the Low-Fertility Context of Tehran, Iran. *Journal of Midwifery and Reproductive Health*, 7(4), 1972-1980. doi: [10.22038/jmrh.2019.38096.1422](https://doi.org/10.22038/jmrh.2019.38096.1422)
- Robinson, O. C. (2023). Probing in qualitative research interviews: Theory and practice. *Qualitative Research in Psychology*, 20(3), 382-397.
- Senasi, V., & Na, J. (2024). Factors Influencing Decline Marriage and Childbearing Rates in China: A Review Paper. *International Journal of Interdisciplinary Organizational Studies, Special Issue*.
- Seyyedkarimi, S. (2020). *A study of the psychological challenges of spouses in the transition to parenthood* [Master's thesis, Khatam Non-profit University]. (In Persian)

- Seyed Karimi, S., Khodabakhshi-Koolae, A., Falsafinejad, M. R. (2021). Psychological Challenges of Transition to Parenthood in First-time Parents. *Journal of Practice in Clinical Psychology*, 9(2), 81-92.
- Shahhosseini, Z., Nikbakht, R., Hajipour, L., Jafari, F., Nourollahpour Shiadeh, M., & Hosseini Tabaghdehi, M. (2024). Factors Related to the Motivation of Childbearing in Married Couples of Mazandaran Province Using Mixed Regression Model. *Journal of Mazandaran University of Medical Sciences*, 34(232), 100-108. (In Persian) URL: <http://jmums.mazums.ac.ir/article-1-20364-en.html>
- Shakerinejad, G. (2017). Views of Khuzestani's men and women with single child about childbearing: a qualitative study. *Toloobehdasht*, 15(5), 81-94. (In Persian) URL: <http://tbj.ssu.ac.ir/article-1-1653-fa.html>
- Shams Gahfarokhi, F., Askari-Nodoushan, A., Eini-Zeinab, H., Ruhani, A. and Abbasi-Shavazi, M. J. (2022). At the Crossroad of Decision to Have Children: An Analysis of Individual and Social Childbearing Challenges in the Context of Low Fertility in Isfahan. *Journal of Applied Sociology*, 33(4), 1-28. (In Persian) doi: [10.22108/jas.2022.132711.2269](https://doi.org/10.22108/jas.2022.132711.2269)
- Smith, J. A., & Nizza, I. E. (2022). *Essentials of interpretative phenomenological analysis*. American Psychological Association.
- Sun, Y., Yoshitake, N., Sugawara, M., Matsumoto, S., Sakai, A., Takaoka, J., & Goto, N. (2019). Quality of life in Japanese couples during the transition to parenthood. *Journal of Reproductive and Infant Psychology*, 37(2), 161-175.
- Taubman-Ben-Ari, O. (2019). Blossoming and growing in the transition to parenthood. *Pathways and Barriers to Parenthood: Existential Concerns Regarding Fertility, Pregnancy, and Early Parenthood*, 271-290.
- Van Manen, M. (2023). *Phenomenology of practice: Meaning-giving methods in phenomenological research and writing*. Routledge.
- Zartler, U., Schmidt, E. M., Schadler, C., Rieder, I., & Richter, R. (2021). "A Blessing and a Curse" Couples Dealing with Ambivalence Concerning Grandparental Involvement During the Transition to Parenthood—A Longitudinal Study. *Journal of Family Issues*, 42(5), 958-983.